dig még sohasem jártam Erdélyben (jóllehet a családom a Bánátból, Zsombolyáról származott el 1920-ban), és személyesen nem igazán ismertem erdélyieket. Most egy csapásra sokakkal találkozhattam: Jenő bácsin kívül Somai Józseffel, Coltea Tiborral, Fritsch Lászlóval – hogy csak a kolozsváriakat említsem. Új ismerősökből valamennyien szinte egyik napról a másikra kedves barátaimmá váltak. Olyan barátokká, akiktől nagyon sokat tanultam, akiknek rengeteget köszönhetek.

Segítségükkel tárult fel előttem a romániai magyarok élete, gondolkodása, súlyos gondjai. A legjobban mégis annak örültem és örülök, hogy megismerhettem hihetetlen ügyszeretetüket, szorgalmukat. Magam is egy nonprofit társadalmi szervezetnek, a Magyar Közgazdasági Társaságnak voltam az ügyvezetője, ahol kaptam ugyan fizetést, de én sem a pénzért dolgoztam. Az az önfeláldozó lelkesedés azonban, amellyel erdélyi barátainknál találkoztam, őszintén megmondom, ismeretlen volt számomra.

Az RMKT vezetői sokszor fordultak hozzám felvilágosításért, gyakran kértek tőlem javaslatokat előadókra, témákra. Bár esetenként úgy viszonyultak a Magyar Közgazdasági Társasághoz, mint „idősebb testvérhez", mindig nagy tisztelettel viseltettem irántuk. Egy erdélyi anekdota jutott mindig eszembe: egyszer Apafi Mihály valakinek nemességet adományozott, aki nagyon megtisztelve érezte magát újdonsült pozíciójában a „régi" nemesek között. Ez utóbbiak azonban felvilágosították: „Nem addig van az, öcsémuram. Kegyelmed ős, mi pedig csak utódok vagyunk." Mi egy akkor már csaknem évszázados szervezetet működtettünk, Kerekes Jenő bácsi és csapata viszont a semmiből hozott létre valamit. Áldja meg az Isten őket érte!

Az RMKT valamennyi vándorgyűlésére meghívást kaptam, a felénél többre el is jutottam. Mindig meghatott, milyen jó közösség jött össze, és örömmel figyeltem, hogyan gyarapszik, növekszik, gazdagszik a szervezet. Rögtön megéreztem, mit jelent ez a társaság az ottani közgazdászoknak, mekkora az igény és a készség a tanulásra, a továbbképzésre. Láttam persze a fejlődéssel járó feszültségeket is – de ezeket jól ismertem itthonról. Megvallom, sokszor irigykedtem is, milyen komoly és igényes szakmai, tudományos munka folyik az RMKT kebelében, hány gyönyörű könyvet adott ki az ottani társaság. Mi hírlevelet sem tudunk készíteni; 5000 példány ára már szétfeszítené a költségvetésünket. A saját székházról ne is beszéljünk! Az idén 111 éves MKT-nak sohasem volt saját tulajdonú székhelye, és emiatt csak az utóbbi 15 évben hétszer kellett költöznünk!

Külön öröm, hogy nemcsak az „érettebb" generáció, hanem a fiatal korosztály tagjai is kitűnő kapcsolatot építettek ki egymással. Érdeklődő erdélyi barátaink rendszeres látogatói nemcsak a vándorgyűléseinknek, hanem a Fiatal Közgazdászok Országos Találkozóinak is, és a mi képviselőink szintén ott vannak az ő rendezvényeiken. Magyarország eddig Románia előtt járt a piacgazdaság kiépítésében, majd az Európai Unióhoz való csatlakozásban, így mindig voltak átadni való tapasztalataink. A távolság az utóbbi időben jelentősen csökkent, de a leginkább szívet melengető érzés abból fakad, hogy néhány hete Románia is aláírta a csatlakozási szerződését, így 2007-től még közvetlenebb lesz a kapcsolatunk, s előbb-utóbb eltűnik a bennünket eddig is csak fizikailag elválasztó határ.

Mérlegféle a 15 éves RMKT számára

CSANÁDY ANDRÁS

Bizony az utóbbi években az RMKT-ból elég keveset láttam. A vándorgyűléseket, a *Közgazdász Fórum* egy-egy számát, s a Kiskövesd utcai székházat, ahol Kolozsvárt jártomban futó látogatást teszek – lehetőleg úgy, hogy Somai Jóskával találkozzam – de ha nem, azzal, akit éppen ott találok. Ugyanígy kukkantok be Mikó Lőrinchez, Vincze Gyurkához, Coltea Tibihez, stőlük is hallok a Társaságról ezt-azt. Legtöbbet Vincze Máriával találkoztam, de ő egyre jobban el van borítva feje búbjáig az Egyetem ügyeivel, s a Társaságra alig marad gondja és ideje. A mozaik-kép azonban, ami ezekből a futó benyomásokból kirakódik, egyre biztatóbb. Mintha a Társaság kezdené felismerni feladatát és felelősségét, és hozzáérlelődik szakmai-közéletisz erepéhez.

Mozaik-képet mondtam, vagyis azt, hogy nem tudom áttekinteni ennek alakulását, ezért nem is próbálhatom folyamatát megrajzolni, hanem csupán néhány jelentősnek tűnő mozzanatát idézem fel.

Apparátus

Legalább 5–6 éve annak, hogy az akkori vándorgyűlésen – talán Hargita-fürdőn – a Társaság jövőjét tárgyaló vitában azt találtam mondani, hogy a Társaság nem juthat előbbre, ha nem sikerül szert tennie legalább egy, de inkább két fizetett alkalmazottra.

Azt már nem mondtam, de szomorúan tudni véltem, hogy erre pedig szinte semmi esélyt nem látok. Én nem láttam, ők mégis megtalálták. Ki tartja el s miből? Nem tudom, de igen nagyra tartom, hogy házat vettek, berendezték; elhelyezték, és hozzáférhetővé tették benne az addig mindenfelé kallódó könyvtárat és az irodát – amelyikben már tán nem is két, hanem három (?) alkalmazott is van. Ez a kis anyagi bázis sok mindent lehetővé tesz, amiről korábban – e nélkül – álmodni se lehetett.

Ifjúság

A Társaságnak ugyanabban a pangási időszakában, amit imént emlegettem, elszántam magam arra, hogy megkíséreljek a közgazdászok együttműködésének egy oldalutat nyitni – mégpedig a fiatalabb nemzedéket mozgósítva. A Bölöni Alapítvány segítségével azokat a fiatalokat hívtam meg Kolozsváron tanácskozásra, akik együtt végezték az Alapítvány kétéves intenzív tanfolyamát a pesti Közgazdasági Egyetemen. A szervezők a Társaságnak is küldtek meghívást – de csak az utolsó előtti percekben –, aminek eredményeként meg is jelent a tanácskozáson Somai Jóska (akkor még csak alelnök) és Coltea Tibi. A szünetben ezek ketten nekem estek, s istenesen leszidtak, hogy mért csinálok ilyen szervezkedést a Társaságon kívül, s még valami affélét is mondtak, hogy ők is éppen elkezdtek valami ifjúsági szervezetet indítani.

Mi lett a folytatás?

Én bizony a bölönisekkel – hogy, hogy nem – de tovább semmire sem jutottam, a Társaság ellenben ügyesen, és úgy látszik sikeresen mozgósította és önállósította a szakmai fiatalságot. Azok között az első lelkesedés ideje is letelt azóta, s mintha kialakult/alakulóban van saját stílusuk és viszonyulásuk szakmához, világhoz, egymáshoz.

Ez bizony nem kicsi dolog – hogy az öregek maguk segítik talpra állni a trónkövetelőket, utat nyitnak, s lehetővé teszik, hogy amazok az ő helyüket minél előbb elfoglalják. Ámen!

A nagy kérdések közelítése

A '89-es fordulat óta az erdélyi közszellem nem kedvez a tudományos elmélyülésnek. Igaz ugyan, hogy a felsőfokú képzés fontosságát szinte mindenki elismerte s hangoztatta kezdettől fogva, de a „felső fok"-nak itteni megbecsültetése és eszménye egyoldalúan praktikus irányultságú: kiváló mesterembert céloz, reproduktív tudással és jó alkalmazkodókészséggel. Hogy az igazi elméleti tudás és alkotás mitől s mire volna jó, azt eddig nem értették, nem látták.

A Társaság is hűséggel illeszkedett a közszellemnek ebbe a mezejébe. Legjobban illusztrálta ezt a vándorgyűlések programja: adó, törvények, könyvvitel-ügyvitel s egyéb efféle hasznos és felszíni témák követték egymást, de a mélyebb és átfogóbb ügyek szóba sem kerültek sok éven át. A legutóbbi időkben azonban határozott változás jelentkezett ezen a téren. Már a tavalyelőtti marosvásárhelyi vándorgyűlés új típusú kérdések körül forgott – éspedig határozott sikerrel –, a tavalyi kolozsvári gyűlés pedig az EU perspektívákról átütő érdekességű és látható hatású volt.

Bizonyára szerepet játszik ebben az EU-ba való belépés-bejutás közeledte, amely a szűk és közvetlen környezeten és feladatokon túlra irányítja a tekintetet, és egyben a magán- és közérdekeket is sokrétűen érinti és kérdésessé teszi. Meg a tizenöt éves távlat is elgondolkoztat a megtörténteken és meg-nem-történteken. Mindegy!

Az akkor is a Társaság saját tette, hogy az „idők szavára" felfigyelt, és lépést tudott váltani. Megadta szót és keretei közt a helyet a gazdaságelméletnek.

Szakmai folyóirat

Az előbbiekkel szoros kapcsolata van a sajtó ügyének. Tudományos közélet, szakmai szervezet, mozgalom nem bontakozhat ki és nem tölthet be jelentős szerepet nyilvánosság, kommunikációs fórum nélkül. '90 óta ennek megteremtésére több próbálkozás is történt. Tán a szegény *Pulzus* jutott ebben a legtovább, de az sem tudott megmaradni.